

FASCINERANDE STENAR. Det 5 000 år gamla monumentet Stonehenge i England fascinerar människor över hela världen.

STENCIRKELN STONEHENGE

Stonehenge är en av världens mest mystiska platser.

Trots att bygget krävde enorma insatser vet inte forskarna vad stencirkeln användes till.

Det här är en av världens mest kända monument och lockar tusentals besökare från hela världen varje år.

Den stora stencirkeln med de perfekta stenarna har förbryllat forskare och allmänhet i hundratals år.

De första tecknen på att den här platsen var viktig för forntidens människor är spår efter en rad jättelika pålar som stod här för 10 000 år sedan.

Sedan dröjer det cirka 4 000 år innan bygget av själva Stonehenge börjar. Till att börja med finns här diken, vallar och någon typ av träkonstruktioner.

Bygge i sten

Någon gång omkring 2 400 f Kr ersätter man timmerstockarna med bastanta stenar av sten. De här första stenarna kan ha hämtats i bergen i Wales, mer än 380 kilometer bort.

Under århundradena som följer byggs Stonehenge om flera gånger innan det till slut överges omkring år 1 600 f Kr.

Efter mer än 3 000 år utan någon aktivitet så görs några av världens första arkeologiska utgrävningar här i början av 1600-talet.

Trots att flera generationer forskare har kartlagt Stonehenge i 400 år är man inte säker på vad platsen användes till.

Man har länge vetat att stenarnas placering är kopplade till viktiga tider under året samt solen och måne. Många tror därför att cirkeln kan ha varit ett tempel eller en kalender.

Plats för de döda

De senaste åren har arkeologer gjort stora undersökningar av både Stonehenge och i det omgivande landskapet.

Man har nu hittat det läger där arbetarna bodde som byggde monumentet. Matavfallet visar till och med att det var under vintern som man höll till här.

Vid nya undersökningar av Stonehenge har man också hittat så stora mängder människoben att man nu är säker på att cirkeln användes för begravningar.

Mikael Jägerbrand
mikael@fornguiden.se

FORNGUIDEN.SE Stonehenge, England

Så hittar du hit

Stonehenge ligger nära väg A303 och inte så långt från byn Amesbury. Stonehenge ligger ca 11 mil rakt söder om flygplatsen Heathrow och 14 mil väster om London. Det går att ta tåget till Salisbury och sedan direktbuss.

Fakta

Ligger: Wiltshire, England.

GPS: N 51° 11' 25.92"

W -1° 49' 45.21"

Inträde: 170 kr (barn 100 kr).

Öppet: Hela året, förutom stora helgdagar.

Historik

8 000 f Kr

De första monumenten byggs här.

3 100 f Kr

Bygget av Stonehenge börjar med en vall, ett dike och timmerbyggnader.

2 400 f Kr

De tidigare konstruktionerna av trä ersätts med den första Stonehenge av sten.

1 600 f Kr

Efter mer än tusen års användning överges Stonehenge.

ca 1620

De första fornforskarna gör utgrävningar runt stenarna.

Stonehenge år 1786.

1977

Den inre delen av Stonehenge spärras av för besökare.

1914

Flygvapnet vill riva Stonehenge eftersom det ligger i vägen för deras flygplan.

1986

Stonehenge blir skyddat som världsarv av Unesco.

DJUPA DIKEN.

Missa inte de många diken och vallarna som omger de fantastiska stenarna i Stonehenge. De här diken är det enda som finns kvar av den allra första cirkeln som var konstruerad av trä. Spåren av den första cirkeln syns bara som 54 försänkningar i marken.

STOR SOLSTEN.

Den här stenen kallas för Heelstone ("hälsten") och ligger längs en kilometerlång väg som leder till Stonehenge. Det här är en av de mest studerade stenarna eftersom den kan ha haft en kalenderfunktion. Vid sommarsolståndet går solen upp precis bakom stenen. Troligen har den funnits två stenar och solljuset kan då ha gått emellan dem och vidare in till de övriga stenarna i monumentet.

FLYTTFEST.

Under större delen av de århundraden då Stonehenge användes var den en enda stor byggarbetsplats. Spåren efter flera olika cirklar har hittats av arkeologer. Många av monumentets stenar har flyttats flera gånger. I dag tror man att Stonehenge byggdes om minst åtta gånger under 500 år. Vissa forskare menar till och med att den sista versionen av monumentet aldrig blev riktigt klar utan övergavs med stenar saknade eller på fel plats.

FYRKANT.

Utanför de gigantiska blocken finns två mycket mindre, men lika spännande stenar. Ursprungligen fanns det fyra av de här "stationstenarna" och de bildade en rektangel. Sidorna på den här tänkta fyrkanten pekar mot nordost och sydväst. De är inte bara i linje med soluppgången vid sommarsolståndet utan också med solnedgången vid midvintersolståndet. Ingen vet heller om det är en slump att de här stenarna också stämmer med den 18-åriga cykeln för månen.

PÅLAR PÅ PARKERING

De allra äldsta fynden i Stonehenge är en rad stora stolphål som hittades när man gjorde plats för parkeringen för besökare. Här hittades tre stolhål 1966 och ytterligare fyra 1988. De har daterats till 8 000 f Kr och är rester av resta stockar som var två meter i diameter. I dag är platsen för stolphälen markerade med vit färg på parkeringen.

Vem byggde Stonehenge?

Vem var det egentligen som byggde Stonehenge?

Här är några av de många teorierna.

Vi har letat upp de senaste århundradenas mest spännande teorier. Här är dem:

Romarna. Redan på 1600-talet föreslog hovarkitekten Inigo Jones att det här var ett romerskt tempel skapat efter deras invasion av England. Han gissade fel med mer än 3 000 år.

Druiderna. Under 1700-talet rådde det brittisk druidfeber och många kopplade Stonehenge till kelterna. Men druider höll inte till på öppna fält – de utövade sina ritualer i skogar.

Greker. Det finns dolkar inristade på flera av stenarna. På 1960-talet pekade forskare på likheten mellan de här vapnen och dolkar i den grekiska övärlden. De menade att greker kan ha färdats hit och byggt Stonehenge.

UFO. Trakterna kring Stone-

henge är ufo-tätast i England och på 1970-talet föreslogs att monumentet är ett ufo-center.

Fransmän. Den engelske professorn Aubrey Burl menar att Stonehenge byggdes på beställning av fransmän. Den hästskeformade inre stencirkeln är ovanlig i England men finns däremot i Bretagne. På några av stenarna har han också upptäckt ristningar som liknar de på monumenten i Bretagne.

GUIDEBOK: Sveriges 33 bästa vikingasevärdheter

www.virvelvind-forlag.se

